

ORNITOFENOLOOGILISTEST VAATLUSTEST

Lemming Rootsmäe
Kroonuaia 22-1, Tartu EE2400

Ornitofenoloogilised vaatlused on olnud Eesti Ornitoloogiaühingu üks kõige varasemaid organisatsioonilisi üritusi. Kevadvaatlustega tehti algust juba 1922. aastal ja neid viidi läbi rida aastaid. Kuna aga osa vaatluskaustu sellest perioodist on ilmselt kadunud, jätame antud ülevaates selle perioodi arvestamata. Uuesti alustati ornitofenoloogiliste kevadvaatlustega 1936. aastal ja need kestsid keskmiselt 80-90 vaatleja osavõtul kuni 1940. aastani. Pärast sõjast tingitud vaheaega pandi vaatlused uuesti käima 1948. aastal ja need on kestnud tänini. Kevadvaatlejate arv tõusis 1960. aastatel üle 100 ja saavutas 1978. a. 234 vaatlejaga kõrgpunkti. Sealt algas aeglane allakäik ja 1995. a. langes saadud kevadkaustade arv juba alla 100. Sügisvaatlustega alustati 1949. a. mõnekümne vaatlejaga. 1969. aastal tõusis sügisvaatlus-kaustade arv üle 100 ja 1977. aastal saavutas 131 kaustaga maksimumi. 1985. a. aga langes saadud kaustade arv alla 100 ja 1994. a. koguni alla 50.

Aastatel 1936-1995 on piirkondadest enim vaatlejaid andnud Tartu (126), järgnevalt Harju (117), Pärnu (86), Kuressaare (83), Haapsalu (60), Viljandi (55), Orissaare ja Elva (ä 50), Kilingi-Nõmme ja Väandra (ä 49). Keskmisest rohkem on vaatlejaid olnud veel Võru, Lihula, Jõhvi, Rakvere ja Tapa piirkonnas. Kõige vähem on neid olnud Vastseliina, Kiviõli, Märjamaa, Türi ja Otepää piirkonnas. Üldiselt on vaatlusvõrk olnud eriti tihe Lääne-Eestis, mõnevõrra harvem Lõuna- ja Põhja-Eestis. Kui kuni 1960. aastani domineerisid Harju ja Kuressaare piirkond, siis viimasel ajal on esikohale nihkunud Tartu ja Pärnu.

Enam kui 30 aastat on vaatlusi teinud 20 vaatlejat. Neist 1995. aastaks on meie staažikaimaks vaatlejaks 43 aastaga olnud Lembit Tihkan. Talle järgnevad Rudolf Tamm (41), August Sass (39), Marie Nelke ja Ralf Maasikmäe (ä 37), Heinrich Mitt (35), Endel Edula ja Eduard Prodel (ä 34), Julius Mark, Hermi Vain, Eet Tuule, Ilmar Lind ja Vambola Kongo (ä 33), Valter Kangur, Heino Ränk ja Vilma Vaikla (ä 32), Tenno Laur, Helmi Põldma, Viljard Tuisk ja Arthur Palu (ä 30). 29 aastat on vaatlusi teinud Heino Saarela, Paul Sügav ja Nikolai Raud.

Kevadel enim vaadeldud liikideks on olnud põldlõoke (1936.-1995. a. 5646 vaatlust), kuldnokk (5635), kägu (5434), kiivitaja (5407), linavästri (5214), suitsupääsuke (5077), metsvint (4517), ööbik (4298), valge-toonekurg (3780) ja sookurg (3417).

Sügisel on lahkumisaatumite poolest olnud esikohal suitsupääsuke (1949.-1995. a. 2650 vaatlust), kuldnokk (2522), linavästrik (2498), sookurg (2271), põldlooke (2032), metsvint (1788), laululuik (1673), piiritaja (1595), valge-toonekurg (1519) ja kiivitaja (1469).

Ornitho-phenological observations

Ornitho-phenological observations have been the one of the long-lasting and large-scale schemes initiated and run by the Estonian Ornithological Society since now. Spring observations were started in 1922. The number of observers exceeded 100 people in 1960-ies and reached its peak in 1978 with 234 observers. Autumn observations were started in 1949 with couple of tens of observers. The number of autumn-files exceeded 100 and the maximum was reached in 1977, when 131 files were returned.

The most numerous species recorded in spring have been the Sky Lark (5646 records in the period of 1936-1995), Starling (5635 records), Common Cuckoo (5434), Northern Lapwing (5407) and Pied Wagtail (5214). In autumn, there are more recordings on the Barn Swallow (2650 records in the period of 1949-1995), Starling (2522), Pied Wagtail (2498), Common Crane (2271) and Sky Lark (2032).

“Hirundo” lisaväljaanded on saadaval EOÜ kontoris ja neid võib tellida koju saatmiseks (rahakaardiga).

Lisaväljaannete hind ei sisaldu liikmemaksus!

